

Phim “The General”, Như Tiếng Thét Uất Nghẹn Từ Bên Trong

LS Đặng Đình Mạnh

Chưa bao giờ tôi nghĩ mình lại xúc động với thể loại phim tài liệu, cho đến khi xem bộ phim tài liệu “The General” của nữ đạo diễn Laura Brickman (Mỹ), đã làm cho tôi thay đổi suy nghĩ của mình. Tôi thật sự đã rất xúc động, thậm chí, cho đến khi được mời phát biểu về bộ phim ngay sau đó, tôi vẫn còn nghẹn giọng.

Vì chỉ mới vài chục giây đầu của phim, những ký ức của tôi về xã hội Việt Nam tưởng chừng đã ngủ yên từ hơn 2 năm qua, sau khi tôi đào thoát khỏi Việt Nam, thì chúng đã sống dậy hầu như trọn vẹn trong tâm trí của tôi. Chúng rõ mồn một. Chúng mới nguyên. Khiến cho tôi cảm giác như mọi chuyện vẫn như mới ngày hôm qua mà thôi.

Như những thanh niên ngành an ninh theo dõi người không cần giấu mặt; Công an phá khóa, ập vào nhà dân bắt giữ người; Mật vụ công khai hành hung người giữa phố, bắt kẻ người bị hành hung chỉ là một cô gái “chân yếu tay mềm”...

Trong phim, tôi “gặp lại” những khuôn mặt mà đến 9/10 đều là các thân chủ của tôi cả. Mỗi người mỗi phần đời, mỗi số phận. Họ chỉ có một điểm chung đầy hãnh diện là chính sự nghiệt ngã mà họ đang phải gánh chịu chỉ vì lên tiếng, đấu tranh cho phẩm giá, cho những giá trị tốt đẹp vì lương tâm dân tộc.

Bộ phim tài liệu “The General” tạm dịch “Ông Đại tướng” trôi qua nhanh. Từ vài chục câu chuyện tưởng như rời rạc, chúng được ghép với nhau trở thành một thể liền mạch hết sức tài tình, để kể về đất nước khốn khổ của chúng ta trong giai đoạn đầy tăm tối, u ám vào lúc này.

Mở đầu là lời thoại “Hắn đang theo dõi chúng ta. Đúng, ngay bên phải của bạn”. Ông kính lia nhanh rồi dừng lại trước một nam thanh niên đang chạy xe gắn máy, một tay điều khiển tay lái, tay còn lại đang sổ sàng chìa thẳng chiếc điện thoại di động quay phim về hướng này...

Đổi cảnh, ngoài kia, một nhóm công an và dân phòng đang hùng hổ cầm chiếc kềm cộng lực to tướng đi xăm xăm về phía chiếc cổng sắt đang khóa trái. Trong này, giọng của anh Trịnh Bá Phương vẫn nhẹ nhàng, đầy bình thản “... như trong di chúc của tôi đã từng nói, tôi không có ý định tự tử nếu khi bị bắt...”.

Đổi cảnh, một cô gái đang đi bộ trên đường, người cầm máy quay đi theo ngỏ lời “Tôi mong muốn đi cùng với bạn một chặng đường...”, thì một thanh niên từ phía sau, vội vã gác chống xe gắn máy rồi đi vượt lên tát mạnh vào đầu khiến cô gái té lặt ngang...

Màn ảnh trắng xóa, mọi thứ như lắng đọng, rồi âm thanh vang lên nhẹ nhàng từng lời ca từ “Sài Gòn đẹp lắm” buông thong thả, chậm chậm và mộc mạc:

*“Dừng chân trên bến khi chiều nắng chưa phai,
Từ xa thấp thoáng muôn tà áo tung bay
Nếp sống vui tươi nối chân nhau đến nơi này
Sài Gòn đẹp lắm, Sài Gòn ơi! Sài Gòn ơi!”*

Vẫn nhịp điệu từ từ, màn ảnh xuất hiện những chiếc trực thăng đang kéo lê lá cờ đỏ sao vàng làm vẩn đục bầu trời trong xanh. Hàng nhóm bộ đội bông súng, chìa mũi lưỡi lê, nhịp bước qua lễ đài, hàng đại bác xếp đều đặn nổ súng bắn vào không trung, tỏa khói mịt mù, chen vào đấy là cả những đứa bé tuổi mẫu giáo cũng bị khoác những chiếc áo xanh bộ đội ra trận như muốn lấy hết đi tuổi ngây thơ của chúng.

Thủ pháp dùng sự đối nghịch giữa hình ảnh “bộ đội giải phóng Sài Gòn”- như cách chế độ Cộng Sản thường huênh hoang gọi như thế, trên nền nhạc mộc mạc về một “Sài Gòn đẹp lắm” đã là lời giới thiệu bằng ngôn ngữ điện ảnh đầy ẩn ý mở đầu cho bộ phim “The General”.

Những khuôn mặt Phạm Đoan Trang, Trịnh Bá Phương, Trịnh Bá Tư, Cấn Thị Thêu, Lê Đình Lượng, Nguyễn Năng Tĩnh, Phạm Chí Dũng, Lê Hữu Minh Tuấn, Bùi Tuấn Lâm, Dương Tuấn Ngọc, Nguyễn Văn Đài, Trần Thị Tuyết Diệu, Y Quynh BĐap, Trần Đức Thạch, Y Krech Bya, Ngô Thị Tố Nhiên, Nguyễn Tường Thụy, Đinh Thị

Thu Thủy, Nguyễn Trung Tôn, Đường Văn Thái, Trương Văn Dũng, Nguyễn Thị Cẩm Thúy, Ngo Thị Hà Phương, ... đại diện cho gần 200 khuôn mặt tù nhân chính trị lần lượt xuất hiện trong phim.

Còn nhớ, trong thời gian hành nghề luật sư của mình, tôi đã từng chấn động tâm can khi chứng kiến những Cán Thị Thêu, Trịnh Bá Tư bình thản khai danh tính của mình “Tên của tôi là nạn nhân của chế độ Cộng Sản” ngay giữa phiên tòa xét xử.

Những Trịnh Thị Thảo (con gái chị Cán Thị Thêu) vung nắm tay bé nhỏ **thét “Đả đảo Cộng Sản”, “Đả đảo Cộng Sản hèn với giặc, ác với dân”** ngay giữa khán phòng xét xử, rồi cứ thế, nắm tay ấy lại vung lên theo tiếng thét ra đến sân, đến cổng tòa án dày đặc lực lượng an ninh Cộng Sản đứng lố nhố cả trong lẫn ngoài ở đấy.

Hoặc những Lưu Văn Vịnh, Nguyễn Văn Đức Độ, Nguyễn Quốc Hoàn và Từ Công Nghĩa đồng loạt thét **“Đả đảo Cộng Sản”** rung chuyển cả phiên tòa, khiến phần tuyên án của chủ tọa chìm hẳn trong những tiếng hét uất ức nhưng đầy kiên cường đó.

Lần này, qua phim “The General”, tôi lại rùng mình lần nữa trước cảnh quay Bùi Tuấn Lâm, khi công an dẫn giải anh ấy ra trước cổng nhà, hai tay bị còng, nhưng trên khuôn mặt điển trai nở nhẹ nụ cười ngang tàng đầy khí phách... Anh là thân chủ hụt khi tôi chỉ vừa làm thủ tục bào chữa cho anh ấy, thì bản thân mình đã phải “lánh nạn”.

Trước khi khán giả có dịp ngả mũ về nụ cười ngang tàng của Lâm - ông thánh “rắc hành”, bộ phim “The General” đã không quên nhắc về những thước phim của ông “Thánh rắc muối” Salt Bae đang đút miếng bò dát vàng cho Tô Lâm trong chuyến công du tại Anh Quốc, những thước phim vốn đã từng đưa tên tuổi của ông Bộ trưởng Bộ công an đi khắp thế giới, trước khi trở thành Tổng Bí thư ngày nay.

Những sự kiện, như chiến dịch bắt cóc Trịnh Xuân Thanh tại Berlin do chính Tô Lâm đích thân chỉ huy, “mượn” máy bay của Slovakia. Hoặc Slovakia khởi tố hình sự Tô Lâm cùng 7 quan chức khác; Sự kiện Formosa... đều được điểm qua trong phim.

Về “The General”, ngay từ poster giới thiệu phim, với tấm ảnh Tô Lâm trắng đen trong bộ quân phục đại tướng đã là chi tiết hết sức đắt giá, thậm chí, ngay từ khi khán giả chưa ngồi trước màn hình. Nhìn vào tấm ảnh, có số ít người đã vội vã đoán rằng đây là bộ phim “tô hồng” cho Tô Lâm chăng? Thế nhưng, với tấm ảnh rất thật ấy, tác giả làm poster đã khéo léo tạo hình Tô Lâm trong bộ quân phục đại tướng chẳng khác gì các nhà độc tài khác từng xuất hiện trên thế giới với cùng kiểu ảnh đó, những Hitler, Mussolini, Stalin, Pinoche... khi đang đắc thời và số phận của họ, chúng ta đều biết rõ.

Chưa kể rằng, thay thế cho ảnh màu, thì tấm ảnh trắng đen đã khắc họa Tô Lâm như là kiểu lãnh đạo độc tài của quá khứ mà thế giới văn minh đã rũ bỏ vào thùng rác lịch sử từ lâu. Chỉ còn số ít tồn tại, hiếm mà không hề quý, vẫn khiến cho người dân đất nước họ phỉ nhổ, như: Putin, Tập Cận Bình, Kim Jong Un hoặc Tô Lâm.

Tóm lại, “The General” là bộ phim rất đáng xem. Với người Việt trong nước, đây là bộ phim kể về câu chuyện khốn khổ đương thời của họ. Với người Việt sinh sống tại hải ngoại, thì lại càng nên xem, ít nhất:

- Để biết rằng mình đã may mắn như thế nào khi không phải sống dưới chế độ độc tài của Cộng Sản;
- Và cũng để biết rằng đồng bào trong nước đang phải sống khốn khổ như thế nào?
- Để khi có dịp, hãy cùng chia bàn tay giúp cho đồng bào mình cùng thoát khỏi sự khốn cùng đó.
- Để tất cả người Việt được sống đúng với phẩm giá mà đồng bào hải ngoại đang được sống.

Điều sau cùng, tôi tiếc rằng nữ đạo diễn Laura Brickman đã cáo bận nên không đến được vào buổi ra mắt phim, vì lẽ, tôi cho rằng mình đã nợ bà ấy lời cảm ơn, rằng đã kể câu chuyện về đất nước của chúng ta, như tiếng thét uất nghẹn từ bên trong theo cách đầy chân thực.